ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έβδομο τμήμα)

της 2ας Φεβρουαρίου 2023 *

«Προδικαστική παραπομπή – Πρόδρομες ουσίες ναρκωτικών – Απόφαση-πλαίσιο 2004/757/ΔΕΥ – Άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο δ' – Πρόσωπο που εμπλέκεται στη μεταφορά και διανομή πρόδρομων ουσιών που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ή την παράνομη παρασκευή ναρκωτικών – Κανονισμός (ΕΚ) 273/2004 – Διαβαθμισμένες ουσίες – Άρθρο 2 – Έννοια της "επιχείρησης" – Άρθρο 8, παράγραφος 1 – Περιστατικά τα οποία δείχνουν ότι οι διαβαθμισμένες ουσίες μπορούν να εκτραπούν για την παράνομη παρασκευή ναρκωτικών ή ψυχοτρόπων ουσιών – Υποχρέωση γνωστοποίησης των περιστατικών αυτών – Έννοια του "περιστατικού" – Περιεχόμενο»

Στην υπόθεση C-806/21,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Hoge Raad der Nederlanden (Ανώτατο Δικαστήριο Κάτω Χωρών), με απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2021, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 21 Δεκεμβρίου 2021, στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας κατά του

TF

παρισταμένης της:

Openbaar Ministerie,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έβδομο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. L. Arastey Sahún, πρόεδρο τμήματος, F. Biltgen (εισηγητή) και J. Passer, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Pikamäe

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την M. K. Bulterman και τον J. Langer,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την L. Haasbeek και τον R. Lindenthal,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΚ) 273/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Φεβρουαρίου 2004, περί των προδρόμων ουσιών των ναρκωτικών (ΕΕ 2004, L 47, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 1258/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2013 (ΕΕ 2013, L 330, σ. 21) (στο εξής: κανονισμός 273/2004).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας που κινήθηκε στις Κάτω Χώρες κατά του TF, ο οποίος κατηγορήθηκε ότι μετέφερε διαβαθμισμένες ουσίες που χρησιμοποιήθηκαν για την παράνομη παρασκευή ναρκωτικών ή ψυχοτρόπων ουσιών.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

3 Το άρθρο 3 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών φαρμάκων και ψυχοτρόπων ουσιών, η οποία συνήφθη στη Βιέννη στις 20 Δεκεμβρίου 1988 (*Recueil des traités des Nations unies*, τόμος 1582, σ. 95) και εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα με την απόφαση 90/611/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 1990 (ΕΕ 1990, L 326, σ. 56, στο εξής: σύμβαση της Βιέννης κατά της παράνομης εμπορίας) φέρει τον τίτλο «Παραβάσεις και κυρώσεις» και προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Κάθε Μέρος θα υιοθετήσει εκείνα τα μέτρα, που είναι αναγκαία για να καταστήσει αξιόποινες πράξεις, κατά την εσωτερική του νομοθεσία, όταν τελούνται με πρόθεση:

α) […]
   iv) την κατασκευή, μεταφορά ή διανομή εξοπλισμού, υλικών ή ουσιών, που περιλαμβάνονται στον πίνακα Ι και Πίνακα ΙΙ, εν γνώσει ότι αυτά πρόκειται να χρησιμοποιηθούν στην παράνομη καλλιέργεια, παραγωγή, κατασκευή ναρκωτικών φαρμάκων ή ψυχοτρόπων ουσιών.

[…]

γ) Με την επιφύλαξη των συνταγματικών αρχών και των βασικών εννοιών του νομικού του συστήματος,

   […]
   ii) Την κατοχή εξοπλισμού ή υλικών ή ουσιών, που περιλαμβάνονται στους Πίνακες Ι και ΙΙ, εν γνώσει ότι χρησιμοποιούνται ή πρόκειται να χρησιμοποιηθούν στην παράνομη καλλιέργεια, παραγωγή ή κατασκευή ναρκωτικών φαρμάκων ή ψυχοτρόπων ουσιών.

[…]»

4 Το άρθρο 12 της εν λόγω Σύμβασης φέρει τον τίτλο «Ουσίες που χρησιμοποιούνται συχνά στην παράνομη παρασκευή ναρκωτικών φαρμάκων ή ψυχοτρόπων ουσιών» και ορίζει τα εξής:

«1. Τα Μέρη πρέπει να λάβουν τα μέτρα που κρίνουν κατάλληλα για να παρεμποδίσουν την μετατροπή ουσιών του Πίνακα Ι και του Πίνακα ΙΙ, που χρησιμοποιούνται για σκοπούς παράνομης παρασκευής ναρκωτικών φαρμάκων και ψυχοτρόπων ουσιών και πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους για το σκοπό αυτόν.

[…]

8. α) Χωρίς να θίγεται η γενικότητα των διατάξεων που περιλαμβάνονται στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού και των διατάξεων της Συνθήκης του 1961, της Συνθήκης του 1961 όπως τροποποιήθηκε και της Συνθήκης του 1971, τα Μέρη θα λαμβάνουν τα μέτρα που κρίνουν κατάλληλα για να παρακολουθούν την παρασκευή και διανομή ουσιών του Πίνακα Ι και του Πίνακα ΙΙ, που γίνονται μέσα στο έδαφός τους.

β) Προς τον σκοπόν αυτόν τα Μέρη μπορούν:
i) Να ελέγχουν όλα τα πρόσωπα και τις επιχειρήσεις, που ασχολούνται με την παραγωγή και διανομή των εν λόγω ουσιών.

[…]
iii) Να απαιτούν από τους κατόχους αδειών να παίρνουν ειδική άδεια για να διεξαγάγουν τις πιο πάνω εργασίες.

[…]

9. Κάθε Μέρος, αναφορικά με τις ουσίες του Πίνακα Ι και του Πίνακα ΙΙ, θα λάβει τα ακόλουθα μέτρα:

α) Θα θεσπίσει και θα διατηρήσει ένα σύστημα για την παρακολούθηση του διεθνούς εμπορίου των ουσιών που καθορίζονται στον Πίνακα Ι και στον Πίνακα ΙΙ με σκοπό να διευκολύνει τη διαπίστωση ύποπτων συναλλαγών. Τέτοια συστήματα παρακολούθησης θα εφαρμόζονται σε στενή συνεργασία με τους παραγωγούς, εισαγωγείς, εξαγωγείς χονδρεμπόρους και λιανοπωλητές, οι οποίοι θα ενημερώνουν τις αρμόδιες αρχές για ύποπτες παραγγελίες και συναλλαγές.

β) Θα προβλέψει την κατάσχεση οποιασδήποτε ουσίας του Πίνακα Ι και του Πίνακα ΙΙ, εφ' όσον υπάρχουν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία ότι η ουσία αυτή πρόκειται να χρησιμοποιηθεί για την παράνομη παρασκευή ναρκωτικών φαρμάκων ή ψυχοτρόπων ουσιών.

γ) Θα ενημερώνει το ταχύτερο δυνατό τις αρμόδιες αρχές και υπηρεσίες των ενδιαφερομένων Μερών, αν υπάρχει λόγος να πιστεύει ότι η εισαγωγή, εξαγωγή ή διαμετακόμιση μιας ουσίας του Πίνακα Ι ή του Πίνακα ΙΙ προορίζεται για την παράνομη παραγωγή ναρκωτικών φαρμάκων ή ψυχοτρόπων ουσιών, συμπεριλαμβανομένων ιδιαίτερα πληροφοριών για τα μέσα πληρωμής και για οποιαδήποτε άλλα ουσιώδη στοιχεία που οδηγούν στο σχηματισμό της πεποίθησης αυτής.

δ) Θα απαιτεί να φέρουν τα εισαγόμενα και εξαγόμενα εμπορεύματα τις ακριβείς επιγραφές και να συνοδεύονται με τα απαραίτητα έγγραφα. Εμπορικά έγγραφα όπως τιμολόγια, δηλωτικά φορτίου, τελωνειακά, μεταφορικά και άλλα ναυλωτικά έγγραφα, θα περιλαμβάνουν τις ονομασίες, όπως αναφέρονται στον Πίνακα Ι ή στον Πίνακα ΙΙ, των ουσιών που εισάγονται ή εξάγονται, την εισαγόμενη ή εξαγόμενη ποσότητα και το όνομα και τη διεύθυνση του εξαγωγέα, του εισαγωγέα και εφ' όσον είναι γνωστό του παραλήπτη.

[…]

[…]»

Το δίκαιο της Ένωσης

Η απόφαση-πλαίσιο 2004/757/ΔΕΥ

5 Οι αιτιολογικές σκέψεις 1 έως 3 της απόφασης-πλαισίου 2004/757/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2004, για τη θέσπιση ελάχιστων διατάξεων σχετικά με τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των εγκλημάτων και τις ποινές που ισχύουν στον τομέα της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών (ΕΕ 2004, L 335, σ. 8), ορίζουν τα εξής:

«(1) Η παράνομη διακίνηση ναρκωτικών συνιστά απειλή για την υγεία, την ασφάλεια και την ποιότητα της ζωής των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και για τη νόμιμη οικονομία, τη σταθερότητα και την ασφάλεια των κρατών μελών.

(2) Η ανάγκη λήψης νομοθετικών μέτρων στον τομέα της καταπολέμησης της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών αναγνωρίστηκε, ιδίως, στο πρόγραμμα δράσης του Συμβουλίου [της Ευρωπαϊκής Ένωσης] και της [Ευρωπαϊκής] Επιτροπής όσον αφορά την άριστη δυνατή εφαρμογή των διατάξεων της συνθήκης του Άμστερνταμ για τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης [(ΕΕ 1999, C 19, σ. 1)] που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της Βιέννης στις 3 Δεκεμβρίου 1998, στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε της 15ης και 16ης Οκτωβρίου 1999, και ιδίως το σημείο 48, στη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά των ναρκωτικών (2000-2004) που προσυπεγράφη κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι από τις 10 έως τις 12 Δεκεμβρίου 1999 και στο σχέδιο δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση των ναρκωτικών (2000-2004) που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Santa Maria da Feira στις 19 και 20 Ιουνίου 2000.

(3) Είναι αναγκαία η θέσπιση ελάχιστων κανόνων όσον αφορά τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των αδικημάτων της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και πρόδρομων ουσιών, που να επιτρέπουν μια κοινή προσέγγιση σε επίπεδο Ένωσης για την καταπολέμηση της εν λόγω παράνομης διακίνησης.»

6 Το άρθρο 1 της απόφασης-πλαισίου φέρει τον τίτλο «Ορισμοί» και προβλέπει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης-πλαίσιο, νοούνται ως:

[…]

2) “πρόδρομες ουσίες”: κάθε ουσία διαβαθμισμένη βάσει της κοινοτικής νομοθεσίας για την υλοποίηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 12 της [σύμβασης της Βιέννης κατά της παράνομης εμπορίας]·

[…]».

7 Το άρθρο 2 της εν λόγω απόφασης-πλαίσιο φέρει τον τίτλο «Εγκλήματα που συνδέονται με τη διακίνηση ναρκωτικών και πρόδρομων ουσιών» και ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε να τιμωρούνται ποινικώς οι ακόλουθες εκ προθέσεως τελεσθείσες πράξεις, όταν τελούνται χωρίς να υπάρχει σχετικό δικαίωμα:

[…]

δ) η κατασκευή, η μεταφορά, η διανομή πρόδρομων ουσιών, εφόσον ο δράστης γνωρίζει ότι πρόκειται να χρησιμοποιηθούν κατά ή με σκοπό την παράνομη παραγωγή ή κατασκευή ναρκωτικών.»

Ο κανονισμός 273/2004

8 Οι αιτιολογικές σκέψεις 2 έως 6, 8, 11 έως 13 και 17 του κανονισμού 273/2004 αναφέρουν τα εξής:

«(2) Οι απαιτήσεις του άρθρου 12 της [σύμβασης της Βιέννης κατά της παράνομης εμπορίας] όσον αφορά το εμπόριο προδρόμων ουσιών (δηλαδή ουσιών που χρησιμοποιούνται συχνά στην παράνομη παρασκευή ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών) εφαρμόζονται, όσον αφορά το εμπόριο μεταξύ της Κοινότητας και τρίτων χωρών, με βάση τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3677/90 του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 1990, για τη θέσπιση μέτρων για την πρόληψη της διοχέτευσης ορισμένων ουσιών στην παράνομη παρασκευή ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών [(ΕΕ 1990, L 357, σ. 1)].

(3) Το άρθρο 12 της [σύμβασης της Βιέννης κατά της παράνομης εμπορίας] προβλέπει τη θέσπιση κατάλληλων μέτρων για την παρακολούθηση της παρασκευής και διανομής προδρόμων ουσιών. Τούτο προϋποθέτει τη λήψη μέτρων για το εμπόριο προδρόμων ουσιών μεταξύ κρατών μελών. Τέτοια μέτρα θεσπίσθηκαν με την οδηγία 92/109/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 1992, σχετικά με την παρασκευή και τη διάθεση στην αγορά ορισμένων ουσιών που χρησιμοποιούνται για την παράνομη παρασκευή ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών [(ΕΕ 1992, L 370, σ. 76)]. Για την καλύτερη διασφάλιση της ταυτόχρονης εφαρμογής εναρμονισμένων κανόνων σε όλα τα κράτη μέλη, κρίνεται ότι ένας κανονισμός αποτελεί πιο ενδεδειγμένο μέσο από την ισχύουσα οδηγία.

(4) Στο πλαίσιο της διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι σημαντικό η οδηγία 92/109/ΕΟΚ να μετατραπεί σε κανονισμό, δεδομένου ότι κάθε τροποποίηση της εν λόγω οδηγίας και των παραρτημάτων της θα είχε ως συνέπεια να προκαλέσει τη λήψη εθνικών μέτρων εφαρμογής σε 25 κράτη μέλη.

(5) Η επιτροπή ναρκωτικών των Ηνωμένων Εθνών, με αποφάσεις που έλαβε κατά την 35η σύνοδό της το 1992, συμπεριέλαβε επιπλέον ουσίες στους πίνακες του παραρτήματος της [σύμβασης της Βιέννης κατά της παράνομης εμπορίας]. Στον παρόντα κανονισμό θα πρέπει να προβλεφθούν αντίστοιχες διατάξεις με σκοπό τον εντοπισμό τυχόν περιστατικών παράνομης διοχέτευσης πρόδρομων ουσιών των ναρκωτικών στην Κοινότητα και την εξασφάλιση της εφαρμογής κοινών κανόνων παρακολούθησης στην κοινοτική αγορά.

(6) Οι διατάξεις του άρθρου 12 της [σύμβασης της Βιέννης κατά της παράνομης εμπορίας] βασίζονται σε σύστημα παρακολούθησης του εμπορίου των εν λόγω ουσιών. Το μεγαλύτερο μέρος του εμπορίου των ουσιών αυτών είναι απολύτως νόμιμο. Τα συνοδευτικά έγγραφα των αποστολών και η επισήμανση των ουσιών αυτών θα πρέπει να είναι αρκούντως σαφή. Επιπλέον, ταυτόχρονα με την παροχή των αναγκαίων μέσων δράσης στις αρμόδιες αρχές, θα πρέπει να δημιουργηθούν, σύμφωνα με το πνεύμα της [σύμβασης της Βιέννης κατά της παράνομης εμπορίας], μηχανισμοί βασιζόμενοι στη στενή συνεργασία με τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και στην ανάπτυξη συστημάτων συλλογής πληροφοριών.

[…]

(8) Οι ουσίες που χρησιμοποιούνται συνήθως στην παράνομη παρασκευή ναρκωτικών ή ψυχοτρόπων ουσιών θα πρέπει να απαριθμούνται σε παράρτημα.

[…]

(11) Θα πρέπει να ληφθούν μέτρα προκειμένου να διασφαλίζεται ο καλύτερος έλεγχος του ενδοκοινοτικού εμπορίου των διαβαθμισμένων ουσιών που απαριθμούνται στο παράρτημα I.

(12) Όλες οι συναλλαγές που οδηγούν στη διάθεση στην αγορά διαβαθμισμένων ουσιών των κατηγοριών 1 και 2 του παραρτήματος I, θα πρέπει να τεκμηριώνονται δεόντως. Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να κοινοποιούν στις αρμόδιες αρχές τυχόν ύποπτες συναλλαγές που αφορούν τις ουσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα I. Ωστόσο, θα πρέπει να ισχύουν εξαιρέσεις για τις συναλλαγές που αφορούν τις ουσίες της κατηγορίας 2 του παραρτήματος I, εφόσον οι ποσότητες που αφορούν οι εν λόγω συναλλαγές δεν υπερβαίνουν εκείνες που περιλαμβάνονται στο παράρτημα II.

(13) Σημαντικός αριθμός άλλων ουσιών, πολλές από τις οποίες αποτελούν αντικείμενο νόμιμου εμπορίου σε μεγάλες ποσότητες, έχουν αναγνωρισθεί ως πρόδρομες ουσίες που χρησιμοποιούνται στην παράνομη παρασκευή συνθετικών ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών. Η υπαγωγή των εν λόγω ουσιών στους ίδιους αυστηρούς ελέγχους με εκείνους που περιλαμβάνονται στο παράρτημα I, θα αποτελούσε περιττό εμπόδιο στις συναλλαγές, αφού θα συνεπαγόταν την έκδοση αδειών λειτουργίας και την υποβολή εγγράφων για τις συναλλαγές. Επομένως, κρίνεται σκόπιμη η καθιέρωση ενός ελαστικότερου μηχανισμού σε κοινοτικό επίπεδο, μέσω του οποίου θα κοινοποιούνται στις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών παρόμοιες συναλλαγές.

[…]

(17) Δεδομένου ότι οι στόχοι του παρόντος κανονισμού, δηλαδή η εναρμονισμένη παρακολούθηση της εμπορίας πρόδρομων ουσιών και η αποφυγή της διοχέτευσής του στην παράνομη παρασκευή συνθετικών ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και μπορούν, συνεπώς, λόγω του διεθνούς και μεταβαλλόμενου χαρακτήρα του εμπορίου αυτού, να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο, η Κοινότητα μπορεί να λάβει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 της συνθήκης. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως ορίζεται στο εν λόγω άρθρο, ο παρών κανονισμός δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη αυτών των στόχων.»

9 Το άρθρο 1 του κανονισμού 273/2004 προβλέπει τα ακόλουθα:

«Ο παρών κανονισμός θεσπίζει εναρμονισμένα μέτρα για τον ενδοκοινοτικό έλεγχο και την παρακολούθηση εντός της Ένωσης ορισμένων ουσιών που χρησιμοποιούνται συχνά για την παράνομη παρασκευή ναρκωτικών ή ψυχοτρόπων ουσιών με σκοπό την πρόληψη της διοχέτευσης των εν λόγω ουσιών.»

10 Το άρθρο 2 του ίδιου κανονισμού ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

α) “διαβαθμισμένες ουσίες”: κάθε ουσία που περιέχεται στο παράρτημα I και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παράνομη παρασκευή ναρκωτικών ή ψυχοτρόπων ουσιών, συμπεριλαμβανομένων των μειγμάτων και φυσικών προϊόντων που περιέχουν τέτοιες ουσίες, αλλά εξαιρουμένων των μειγμάτων και φυσικών προϊόντων που περιέχουν διαβαθμισμένες ουσίες συνδυασμένες με τέτοιο τρόπο ώστε οι διαβαθμισμένες ουσίες να μην μπορούν να χρησιμοποιηθούν εύκολα ή να εξαχθούν με εύχρηστα ή οικονομικά πρόσφορα μέσα, τα φαρμακευτικά προϊόντα όπως ορίζονται στο άρθρο 1 σημείο 2 της οδηγίας 2001/83/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου[, της 6ης Νοεμβρίου 2001, περί κοινοτικού κώδικος για τα φάρμακα που προορίζονται για ανθρώπινη χρήση (ΕΕ 2001, L 311, σ. 67)] και τα κτηνιατρικά φάρμακα όπως ορίζονται στο άρθρο 1 σημείο 2 της οδηγίας 2001/82/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου[, της 6ης Νοεμβρίου 2001, περί κοινοτικού κώδικος για τα κτηνιατρικά φάρμακα (ΕΕ 2001, L 311, σ. 1)]·

β) “μη διαβαθμισμένες ουσίες”: οι ουσίες που αν και δεν απαριθμούνται στο παράρτημα I, αναγνωρίζεται ότι έχουν χρησιμοποιηθεί στην παράνομη παρασκευή ναρκωτικών ή ψυχοτρόπων ουσιών·

γ) “διάθεση στην αγορά”: κάθε είδους προμήθεια, έναντι αμοιβής ή δωρεάν, διαβαθμισμένων ουσιών στην Ένωση ή η αποθήκευση, παρασκευή, παραγωγή, επεξεργασία, εμπορία, διανομή ή μεσιτεία των εν λόγω ουσιών με σκοπό τη διάθεσή τους στην Ένωση·

δ) “επιχείρηση”: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που δραστηριοποιείται στη διάθεση διαβαθμισμένων ουσιών στην αγορά·

[…]

στ) “ειδική άδεια”: η άδεια που χορηγείται σε συγκεκριμένο τύπο επιχείρησης·

ζ) “ειδική καταχώριση”: η καταχώριση που γίνεται για συγκεκριμένο τύπο επιχείρησης·

[…]».

11 Το άρθρο 8 του εν λόγω κανονισμού φέρει τον τίτλο «Γνωστοποίηση στις αρμόδιες αρχές» και προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Οι επιχειρήσεις γνωστοποιούν αμέσως στις αρμόδιες αρχές κάθε περιστατικό, όπως ασυνήθεις παραγγελίες ή συναλλαγές διαβαθμισμένων ουσιών που πρόκειται να διατεθούν στην αγορά, οι οποίες δείχνουν ότι οι ουσίες αυτές μπορεί να εκτραπούν για την παράνομη παρασκευή ναρκωτικών ή ψυχοτρόπων ουσιών. Για τον σκοπό αυτό, οι επιχειρήσεις παρέχουν κάθε διαθέσιμη πληροφορία που επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές να ελέγχουν τη νομιμότητα της σχετικής παραγγελίας ή συναλλαγής.»

12 Σύμφωνα με το άρθρο 10, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού:

«Για τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής των άρθρων 3 έως 8, κάθε κράτος μέλος θεσπίζει τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου οι αρμόδιες αρχές να είναι σε θέση να ασκούν τα καθήκοντα ελέγχου και εποπτείας, και ιδίως:

α) να συλλέγουν πληροφορίες για οποιαδήποτε παραγγελία διαβαθμισμένων ουσιών ή πράξη που αφορά διαβαθμισμένες ουσίες·

β) να έχουν πρόσβαση στους επαγγελματικούς χώρους των επιχειρήσεων και των χρηστών για τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων για παρατυπίες·

γ) όπου κρίνεται αναγκαίο, να δεσμεύουν και να κατάσχουν τις αποστολές που δεν συμμορφώνονται με τον παρόντα κανονισμό.»

13 Το παράρτημα Ι του κανονισμού 273/2004 περιλαμβάνει τον «κατάλογο των διαβαθμισμένων ουσιών», κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο α′, του κανονισμού. Το υδροχλωρικό και το θειικό οξύ περιλαμβάνονται στο παράρτημα αυτό ως διαβαθμισμένη ουσία της κατηγορίας 3.

Ο κανονισμός 111/2005

14 Το άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΚ) 111/2005 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2004, σχετικά με τη θέσπιση κανόνων για την παρακολούθηση του εμπορίου πρόδρομων ουσιών ναρκωτικών μεταξύ της Ένωσης και τρίτων χωρών (ΕΕ 2005, L 22, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 1259/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2013 (ΕΕ 2013, L 330, σ. 30) (στο εξής: κανονισμός 111/2005), έχει ως εξής:

«Ο παρών κανονισμός θεσπίζει κανόνες για την παρακολούθηση του εμπορίου ορισμένων ουσιών που χρησιμοποιούνται συχνά για την παράνομη παρασκευή ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών (εφεξής καλούμενων “πρόδρομων ουσιών ναρκωτικών”) μεταξύ της Ένωσης και τρίτων χωρών, με σκοπό την αποφυγή της διοχέτευσης των ουσιών αυτών, και εφαρμόζεται στις εξαγωγές, τις εισαγωγές και τις δραστηριότητες μεσαζόντων.»

Το ολλανδικό δίκαιο

Ο νόμος για την αποτροπή της διοχέτευσης χημικών ουσιών

15 Το άρθρο 2, στοιχείο a, του Wet voorkoming misbruik chemicaliën (νόμου για την αποτροπή της διοχέτευσης χημικών ουσιών), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης (Stb. 2008, αριθ. 112), προβλέπει τα εξής:

«Απαγορεύονται οι ενέργειες κατά παράβαση των ρυθμίσεων που ορίζονται από ή δυνάμει:

a. των άρθρων 3, παράγραφοι 2 και 3, και 8 του κανονισμού 273/2004.

[…]»

Ο νόμος περί οικονομικών εγκλημάτων

16 Το άρθρο 1, στοιχείο 1°, του Wet op de economische delicten (νόμου περί οικονομικών εγκλημάτων), όπως τροποποιήθηκε στις 14 Οκτωβρίου 2015 (Stb. 2015, αριθ. 399), ορίζει τα εξής:

«Οικονομικά εγκλήματα συνιστούν:

1°. οι παραβάσεις των ρυθμίσεων που ορίζονται από ή δυνάμει:

του νόμου για την πρόληψη της διοχέτευσης χημικών ουσιών, άρθρα 2, στοιχείο a, και 4, δεύτερο εδάφιο.»

17 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του νόμου περί οικονομικών εγκλημάτων, όπως τροποποιήθηκε στις 14 Οκτωβρίου 2015, ορίζει τα εξής:

«Οι οικονομικές παραβάσεις του άρθρου 1, στοιχεία 1° και 2°, και του άρθρου 1α, στοιχεία 1° και 2°, συνιστούν κακουργήματα, εφόσον διαπράττονται εκ προθέσεως· όταν οι εν λόγω οικονομικές παραβάσεις δεν συνιστούν κακουργήματα, είναι πλημμελήματα.»

18 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο 1°, του εν λόγω νόμου ορίζει τα εξής:

«1. Όποιος διαπράττει οικονομικό αδίκημα τιμωρείται:

1°. σε περίπτωση κακουργήματος, εφόσον πρόκειται για οικονομικό έγκλημα κατά την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο 1°, ή του άρθρου 1α, στοιχείο 1°, με στερητική της ελευθερίας ποινής που δεν υπερβαίνει τα έξι έτη, με ποινή κοινωφελούς εργασίας ή με χρηματική ποινή πέμπτης κατηγορίας.»

Ο νόμος περί οπίου

19 Το άρθρο 2 του Opiumwet (νόμου σχετικά με διατάξεις που αφορούν το όπιο και άλλες ναρκωτικές ουσίες), της 12ης Μαΐου 1928, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης (Stb. 2015, αριθ. 429) (στο εξής: νόμος περί οπίου), προβλέπει τα εξής:

«Όταν πρόκειται για ουσίες ή παρασκευάσματα που περιλαμβάνονται στον κατάλογο I που προσαρτάται στον παρόντα νόμο ή παρασκευάζεται δυνάμει του άρθρου 3a, παράγραφος 5, απαγορεύεται:

A. η εισαγωγή ή η εξαγωγή τους από το έδαφος των Κάτω Χωρών·

B. η καλλιέργεια, η προετοιμασία, η κατεργασία, η επεξεργασία, η πώληση, η παράδοση, η προμήθεια ή η μεταφορά τους·

C. η κατοχή τους·

D. η παρασκευή τους.»

20 Το άρθρο 10 του ίδιου νόμου ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Όποιος ενεργεί κατά παράβαση:

a. της απαγόρευσης του άρθρου 2, […]

[…]

τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή που δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες ή με χρηματική ποινή τέταρτης κατηγορίας.

[…]

3. Όποιος εκ προθέσεως παραβιάζει την απαγόρευση του άρθρου 2, στοιχείο C, τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον έξι ετών ή με χρηματική ποινή πέμπτης κατηγορίας.

4. Όποιος εκ προθέσεως παραβιάζει την απαγόρευση του άρθρου 2, στοιχείο B ή D, τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή που δεν υπερβαίνει τα οκτώ έτη ή με χρηματική ποινή πέμπτης κατηγορίας.

5. Όποιος εκ προθέσεως παραβιάζει απαγόρευση που προβλέπεται στο άρθρο 2, στοιχείο A, τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή η οποία δεν υπερβαίνει τα δώδεκα έτη ή με χρηματική ποινή πέμπτης κατηγορίας.

[…]»

21 Το άρθρο 10a, παράγραφος 1, του εν λόγω νόμου ορίζει τα εξής:

«Όποιος, με σκοπό την προπαρασκευή ή την διευκόλυνση διάπραξης του αδικήματος που αναφέρεται στο άρθρο 10, παράγραφος 4 ή 5:

1°. επιχειρεί να παρακινήσει άλλο πρόσωπο να διαπράξει, να ζητήσει τη διάπραξη, να συμμετάσχει ή να καταστεί ηθικός αυτουργός του αδικήματος αυτού, ή επιχειρεί να το βοηθήσει ή να του παράσχει κάποια ευκαιρία, μέσα ή πληροφορίες για τον σκοπό αυτό,

2°. επιδιώκει να αποκτήσει ή να εξασφαλίσει σε τρίτο την ευκαιρία, τα μέσα ή τις πληροφορίες που απαιτούνται για τη διάπραξη του αδικήματος αυτού,

3°. έχει στην κατοχή του αντικείμενα, μεταφορικά μέσα, ουσίες, κεφάλαια ή άλλα μέσα πληρωμής, τα οποία γνωρίζει, ή έχει βάσιμους λόγους να υποψιάζεται, ότι προορίζονται για τη διάπραξη της εν λόγω παράβασης,

τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή που δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες ή με χρηματική ποινή πέμπτης κατηγορίας.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

22 Εις βάρος του TF απαγγέλθηκαν κατηγορίες διότι μίσθωσε όχημα το οποίο χρησιμοποίησε στη συνέχεια για να μεταβεί, περίπου στις 12 Ιανουαρίου 2016, σε επιχείρηση χημικών προϊόντων στη Λιέγη (Βέλγιο) από όπου παρέλαβε κατ' επανάληψη μεγάλες ποσότητες χημικών προϊόντων, μεταξύ των οποίων θειικό οξύ, υδροχλωρικό οξύ, μυρμηκικό οξύ και καυστική σόδα. Στη συνέχεια, μετέφερε τα προϊόντα αυτά σε συνεργείο και σε χώρο στάθμευσης αυτοκινήτων στις Κάτω Χώρες, με σκοπό να τα παραδώσει. Ενώ μετέβαινε στο Waalre (Κάτω Χώρες) για να πραγματοποιήσει μια συμπληρωματική παράδοση, ο TF, καθώς και το πρόσωπο που τον συνόδευε με άλλο όχημα, συνελήφθησαν από την αστυνομία.

23 Τα επίμαχα χημικά προϊόντα δεν έφεραν ως επί το πλείστον επισήμανση και ο TF δεν διέθετε τα απαιτούμενα έγγραφα μεταφοράς.

24 Το υδροχλωρικό και το θειικό οξύ που μετέφερε και παρέδιδε ο TF (στο εξής: επίμαχα προϊόντα) περιλαμβάνονται στο παράρτημα I, κατηγορία 3, του κανονισμού 273/2004 και αποτελούν, ως εκ τούτου, «διαβαθμισμένες ουσίες», κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο α′, του ίδιου κανονισμού. Κατά συνέπεια, η Openbaar Ministerie (εισαγγελική αρχή, Κάτω Χώρες) άσκησε ποινική δίωξη κατά του TF, αφενός, για την προετοιμασία ή τη διευκόλυνση της προετοιμασίας, της κατεργασίας, της επεξεργασίας, της πώλησης, της παράδοσης, της προμήθειας, τη μεταφοράς, της παρασκευής, της εισαγωγής και της εξαγωγής MDMA και/ή αμφεταμίνης, πράξεις οι οποίες τιμωρούνται δυνάμει του άρθρου 10a, παράγραφος 1, στοιχεία 1° και 3°, του νόμου περί οπίου και, αφετέρου, για την παραβίαση της υποχρέωσης γνωστοποίησης που προβλέπει το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 273/2004.

25 Με απόφαση της 11ης Ιουνίου 2020, το Gerechtshof's-Hertogenbosch (εφετείο Hertogenbosch, Κάτω Χώρες) έκρινε τον TF ένοχο για την πρώτη από τις ως άνω κατηγορίες. Ο TF υποστήριξε ότι γνώριζε τη φύση των επίμαχων προϊόντων, πλην όμως τα μετέφερε αφιλοκερδώς. Ωστόσο, το δικαστήριο αυτό έκρινε ότι, στο μέτρο που είναι παγκοίνως γνωστό ότι τα προϊόντα αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή συνθετικών ναρκωτικών σε μεγάλη κλίμακα,

ιδίως αμφεταμίνης ή MDMA, και λαμβανομένου υπόψη ότι ο TF τα μετέφερε προς παράδοση σε ασυνήθεις τοποθεσίες, δεν ήταν δυνατόν να αγνοεί ότι τα προϊόντα αυτά προορίζονταν για παράνομους ή εγκληματικούς σκοπούς. Λόγω της ουσιαστικής συμβολής του στη μεταφορά και την παράδοσή τους, το εν λόγω δικαστήριο έκρινε ότι ο TF είχε αποδεχθεί τον κίνδυνο χρήσης των επίμαχων προϊόντων για την παραγωγή συνθετικών ναρκωτικών. Αντιθέτως, το ίδιο δικαστήριο απάλλαξε τον TF από τη δεύτερη από τις εν λόγω κατηγορίες, κρίνοντας ότι, ακόμη και αν ο TF μπορεί να χαρακτηριστεί ως «επιχείρηση», κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ', του κανονισμού 273/2004, οι κατηγορίες που του προσάπτονται, ήτοι η μεταφορά, η παραλαβή, η αποθήκευση ή η κατοχή διαβαθμισμένων ουσιών, δεν συνιστούν «περιστατικά» που πρέπει να γνωστοποιούνται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 8, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού.

26 Η εισαγγελική αρχή άσκησε αναίρεση κατά της εν λόγω απόφασης ενώπιον του Hoge Raad der Nederlanden (Ανώτατου Δικαστηρίου Κάτω Χωρών).

27 Το δικαστήριο αυτό διερωτάται ως προς την ερμηνεία των εν λόγω διατάξεων. Ειδικότερα, επισημαίνει ότι το άρθρο 10a, παράγραφος 1, στοιχείο 3°, του νόμου περί οπίου θέτει σε εφαρμογή το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο δ', της απόφασης-πλαισίου 2004/757, το οποίο επιβάλλει σε κάθε κράτος μέλος να μεριμνά ώστε η παρασκευή, η μεταφορά, η διανομή πρόδρομων ουσιών να τιμωρούνται ποινικώς, εφόσον ο δράστης γνωρίζει ότι πρόκειται να χρησιμοποιηθούν κατά ή με σκοπό την παράνομη παραγωγή ή παρασκευή ναρκωτικών. Ως εκ τούτου, διερωτάται αν ένα πρόσωπο που προβαίνει σε παρασκευή, μεταφορά ή διανομή πρόδρομων ουσιών, γνωρίζοντας ότι πρόκειται να χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή ή παρασκευή ναρκωτικών, μπορεί να κριθεί συγχρόνως ένοχο για παράβαση της εθνικής νομοθεσίας που θέτει σε εφαρμογή την απόφαση-πλαίσιο 2004/757 καθώς και για παράβαση της υποχρέωσης γνωστοποίησης που προβλέπει το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 273/2004.

28 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, ειδικότερα, αν η σώρευση αυτή είναι συμβατή με την αρχή nemo tenetur se ipsum accusare, η οποία κατοχυρώνεται στα άρθρα 47 και 48 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950. Ειδικότερα, σε μια τέτοια περίπτωση, μόνο η γνωστοποίηση της ίδιας της εγκληματικής συμπεριφοράς του ενδιαφερόμενου προσώπου, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 273/2004, θα μπορούσε να οδηγήσει στην κίνηση διώξεων και ενδεχομένως στην επιβολή κυρώσεων για παράβαση της εθνικής νομοθεσίας η οποία θέτει σε εφαρμογή το άρθρο 2, παράγραφος 1, της απόφασης-πλαισίου 2004/757.

29 Για να καθοριστεί αν η σώρευση αυτή είναι εφικτή, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι είναι αναγκαίο, αφενός, να καθοριστεί αν η έννοια της «επιχείρησης», όπως ορίζεται στο άρθρο 2, στοιχείο δ', του κανονισμού 273/2004, πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως, υπό την έννοια ότι κάθε πρόσωπο που διαθέτει διαβαθμισμένες ουσίες στην αγορά συνιστά «επιχείρηση», ή περιοριστικώς, ως αφορώσα αποκλειστικώς τα πρόσωπα που ασχολούνται με το νόμιμο εμπόριο τέτοιων ουσιών. Αφετέρου, πρέπει επίσης να καθοριστεί αν η κατά άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού έννοια του «περιστατικού» πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως, υπό την έννοια ότι αφορά όλες τις συμπεριφορές, περιλαμβανομένων και εκείνων του ίδιου του προσώπου που συνιστά επιχείρηση, ή περιοριστικώς, υπό την έννοια ότι αναφέρεται μόνο στις συμπεριφορές τρίτων και, ως εκ τούτου, οι συμπεριφορές της επιχείρησης διέπονται από την απόφαση-πλαίσιο 2004/757.

30 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Hoge Raad der Nederlanden (Ανώτατο Δικαστήριο Κάτω Χωρών) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει να θεωρηθούν ως “επιχειρήσεις” κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ′, του κανονισμού 273/2004, τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που δραστηριοποιούνται στη διάθεση διαβαθμισμένων ουσιών στην αγορά, κατά τρόπο ώστε η δραστηριοποίησή τους αυτή να συνιστά αξιόποινη πράξη κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο δ′, της απόφασης-πλαισίου 2004/757;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα:
α) Συνιστούν αυτές οι πράξεις επιχειρήσεως που αναφέρεται στο ερώτημα 1 “περιστατικ[ά]” κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 273/2004;
β) Συνιστούν πράξεις όπως η παραλαβή, η μεταφορά και η αποθήκευση διαβαθμισμένων ουσιών “περιστατικ[ά]” κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 273/2004, εφόσον οι πράξεις αυτές δεν πραγματοποιούνται με σκοπό την προμήθεια των ουσιών αυτών σε τρίτους;»

31 Με απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2022, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε, δυνάμει του άρθρου 53, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, την κατά προτεραιότητα εκδίκαση της υπό κρίση υποθέσεως.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

32 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ’ ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 2, στοιχείο δ′, του κανονισμού 273/2004 έχει την έννοια ότι πρόσωπο το οποίο συμμετέχει, στο πλαίσιο παράνομης δραστηριότητας, στη διάθεση διαβαθμισμένων ουσιών στην αγορά εντός της Ένωσης συνιστά «επιχείρηση» κατά την έννοια της εν λόγω διάταξης.

33 Συναφώς, πρέπει ειδικότερα να καθοριστεί αν η «διάθεση στην αγορά», κατά την έννοια της διάταξης αυτής, παραπέμπει σε κάθε διάθεση διαβαθμισμένων ουσιών εντός της Ένωσης, ανεξαρτήτως του αν πραγματοποιείται στο πλαίσιο νόμιμης ή παράνομης δραστηριότητας, ή αν αφορά μόνον τις περιπτώσεις κατά τις οποίες η διάθεση των εν λόγω ουσιών πραγματοποιείται στο πλαίσιο νόμιμης δραστηριότητας.

34 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, για την ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης επιβάλλεται η συνεκτίμηση όχι μόνον του γράμματός της, αλλά και του πλαισίου στο οποίο αυτή εντάσσεται, καθώς και των σκοπών που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος και, εφόσον παρίσταται ανάγκη, του ιστορικού της θεσπίσεώς της (απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2022, IG Metall και ver.di, C-677/20, EU:C:2022:800, σκέψη 31 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

35 Το άρθρο 2, στοιχείο δ′, του κανονισμού 273/2004 ορίζει ως «επιχείρηση» «κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που δραστηριοποιείται στη διάθεση διαβαθμισμένων ουσιών στην αγορά». Η διάταξη αυτή, όπως είναι διατυπωμένη, δεν διευκρινίζει αν η διάθεση τέτοιων ουσιών στην αγορά περιλαμβάνει και την εμπορία τους στο πλαίσιο παράνομης δραστηριότητας.

36 Το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού προβλέπει ότι «[ο]ι επιχειρήσεις γνωστοποιούν αμέσως στις αρμόδιες αρχές κάθε περιστατικό, όπως ασυνήθεις παραγγελίες ή συναλλαγές διαβαθμισμένων ουσιών που πρόκειται να διατεθούν στην αγορά, οι οποίες δείχνουν ότι οι ουσίες αυτές μπορεί να εκτραπούν για την παράνομη παρασκευή ναρκωτικών ή ψυχοτρόπων ουσιών» και ότι «[γ]ια τον σκοπό αυτό, οι επιχειρήσεις παρέχουν κάθε διαθέσιμη πληροφορία που επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές να ελέγχουν τη νομιμότητα της σχετικής παραγγελίας ή συναλλαγής».

37 Από την εν λόγω διάταξη προκύπτει ότι η προβλεπόμενη από τον νομοθέτη της Ένωσης υποχρέωση γνωστοποίησης αφορά τις ασυνήθεις παραγγελίες και συναλλαγές, ήτοι εκείνες που μπορεί να έχουν πραγματοποιηθεί με σκοπό να χρησιμοποιηθούν παρανόμως οι διαβαθμισμένες ουσίες για σκοπούς άλλους από εκείνους για τους οποίους συνήθως προορίζονται.

38 Επομένως, το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 273/2004 επιβάλλει στις «επιχειρήσεις», κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο δ′, του κανονισμού αυτού, να γνωστοποιούν κάθε περιστατικό το οποίο δείχνει ότι οι διαβαθμισμένες ουσίες που πρόκειται να διατεθούν στην αγορά μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά τρόπο αθέμιτο, εκτός του νόμιμου εμπορικού κυκλώματος, με σκοπό την παράνομη παρασκευή ναρκωτικών ή ψυχοτρόπων ουσιών.

39 Κατά συνέπεια, μόνον τα πρόσωπα που μετέχουν στη διάθεση διαβαθμισμένων ουσιών εντός νόμιμου πλαισίου μπορούν να θεωρηθούν ως «επιχειρήσεις», κατά την έννοια της ως άνω διάταξης.

40 Η γραμματική αυτή ερμηνεία ενισχύεται, πρώτον, από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η επίμαχη διάταξη.

41 Κατ’ αρχάς, ο κανονισμός 273/2004 κατάργησε και αντικατέστησε, μεταξύ άλλων, την οδηγία 92/109 και τον κανονισμό (ΕΚ) 1485/96 της Επιτροπής, της 26ης Ιουλίου 1996, για τον καθορισμό λεπτομερών κανόνων εφαρμογής της οδηγίας 92/109/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τις δηλώσεις του πελάτη σχετικά με τη συγκεκριμένη χρήση ορισμένων ουσιών που χρησιμοποιούνται για την παράνομη παρασκευή ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών (ΕΕ 1996, L 188, σ. 28). Οι πράξεις αυτές αφορούσαν το νόμιμο εμπόριο πρόδρομων ναρκωτικών ουσιών. Συγκεκριμένα, η πρώτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 92/109 αναφερόταν ρητώς στο ότι είναι αναγκαίο να θεσπιστούν «κοινοί κανόνες σε κοινοτικό επίπεδο, εν όψει της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς, προκειμένου να αποφευχθούν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στο νόμιμο εμπόριο και να εξασφαλιστεί η ομοιόμορφη εφαρμογή των θεσπιζόμενων κανόνων». Η δεύτερη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1485/96 όριζε ότι «η θέσπιση κανόνων σχετικά με τις δηλώσεις του πελάτη θα βοηθήσει στην εξασφάλιση, σε κάθε συναλλαγή· ότι η χρήση που γίνεται από τον πελάτη κάθε καταχωρημένης ουσίας είναι σαφώς προσδιορισμένη· ότι ο προσδιορισμός αυτός θα συμβάλει στην αποφυγή της διοχέτευσης καταχωρημένων ουσιών στην παράνομη παρασκευή ναρκωτικών».

42 Στη συνέχεια, οι αιτιολογικές σκέψεις 3, 6 και 17 του κανονισμού 273/2004 αναφέρονται σε ένα σύστημα επιτήρησης του «εμπορίου» των πρόδρομων ναρκωτικών ουσιών και οι αιτιολογικές σκέψεις 5 και 11 του ίδιου κανονισμού αναφέρουν, αντιστοίχως, ότι είναι αναγκαίος ο «εντοπισμό[ς] τυχόν περιστατικών παράνομης διοχέτευσης πρόδρομων ουσιών των ναρκωτικών στην Κοινότητα» καθώς και ότι πρέπει να «διασφαλίζεται ο καλύτερος έλεγχος του ενδοκοινοτικού εμπορίου των διαβαθμισμένων ουσιών». Οι αιτιολογικές σκέψεις 6, 8 και 13 του εν λόγω κανονισμού κάνουν διάκριση μεταξύ του θεμιτού ή νόμιμου εμπορίου των ουσιών αυτών και της παράνομης παρασκευής τους.

43 Τέλος, το άρθρο 3 του κανονισμού 273/2004, σχετικά με τις προϋποθέσεις για τη διάθεση στην αγορά διαβαθμισμένων ουσιών, προβλέπει στην παράγραφο 1 ότι οι «επιχειρήσεις που επιθυμούν να διαθέσουν στην αγορά διαβαθμισμένες ουσίες υπαγόμενες στις κατηγορίες 1 και 2 του παραρτήματος Ι, πρέπει να διορίζουν υπάλληλο υπεύθυνο για το εμπόριο διαβαθμισμένων ουσιών», ο οποίος «μεριμνά ώστε το εμπόριο διαβαθμισμένων ουσιών που διεξάγει η επιχείρηση να γίνεται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό». Οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου αυτού αναφέρουν επίσης, αντιστοίχως, ότι «[ο]ι επιχειρήσεις […] διαθέτουν άδεια που χορηγείται από τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένοι προτού να έχουν τη δυνατότητα να κατέχουν ή να διαθέτουν στην αγορά διαβαθμισμένες ουσίες που υπάγονται στην κατηγορία 1 του παραρτήματος Ι» και ότι «[κ]άθε επιχείρηση που διαθέτει άδεια όπως αναφέρεται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου προμηθεύει διαβαθμισμένες ουσίες της κατηγορίας 1 του παραρτήματος Ι μόνο σε επιχειρήσεις […] που διαθέτουν επίσης άδεια και έχουν υπογράψει δήλωση πελάτη κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 4 παράγραφος 1». Επιπλέον, η παράγραφος 6 του εν λόγω άρθρου επιβάλλει στις επιχειρήσεις να καταχωρίζονται από τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένες. Από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 3 του κανονισμού αυτού προϋποθέσεις για τη διάθεση στην αγορά διαβαθμισμένων ουσιών προκύπτει ότι οι εν λόγω προϋποθέσεις έχουν ως σκοπό την υπαγωγή του εμπορίου διαβαθμισμένων ουσιών σε νομικό πλαίσιο.

44 Η ίδια ερμηνεία επιβάλλεται υπό το πρίσμα των άρθρων 4 έως 7 του κανονισμού 273/2004, τα οποία προβλέπουν τους τυπικούς κανόνες στους οποίους υπόκειται το εμπόριο διαβαθμισμένων ουσιών, όπως η ανάγκη να δηλώσει ο πελάτης τις χρήσεις των ουσιών αυτών, η υποχρέωση του επιχειρηματία να συνοδεύει τις συναλλαγές με έγγραφα για ορισμένες ουσίες ή ακόμη να τοποθετεί ετικέτες σε ορισμένες ουσίες.

45 Το ίδιο ισχύει και όσον αφορά το άρθρο 10 του ίδιου κανονισμού, το οποίο προβλέπει ότι «[γ]ια τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής των άρθρων 3 έως 8, κάθε κράτος μέλος θεσπίζει τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου οι αρμόδιες αρχές να είναι σε θέση να ασκούν τα καθήκοντα ελέγχου και εποπτείας, και ιδίως […] να έχουν πρόσβαση στους επαγγελματικούς χώρους των επιχειρήσεων και των χρηστών για τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων για παρατυπίες».

46 Από το σύνολο των εν λόγω διατάξεων προκύπτει ότι σκοπός τους είναι η υπαγωγή του εμπορίου διαβαθμισμένων ουσιών σε νομικό πλαίσιο.

47 Η γραμματική ερμηνεία της έννοιας της «επιχείρησης», κατά το άρθρο 2, στοιχείο δ′, του κανονισμού 273/2004, η οποία εκτέθηκε στη σκέψη 39 της παρούσας απόφασης, επιρρωννύεται, δεύτερον, από τους σκοπούς που επιδιώκει η ρύθμιση της οποίας η διάταξη αυτή αποτελεί μέρος.

48 Ειδικότερα, όπως προκύπτει από το άρθρο 1, ο κανονισμός 273/2004 θεσπίζει εναρμονισμένα μέτρα για τον ενδοκοινοτικό έλεγχο και την παρακολούθηση εντός της Ένωσης ορισμένων ουσιών που χρησιμοποιούνται συχνά για την παράνομη παρασκευή ναρκωτικών ή ψυχοτρόπων ουσιών με σκοπό την πρόληψη της διοχέτευσης των εν λόγω ουσιών. Ο κανονισμός αυτός εκδόθηκε, όπως έχει επισημάνει το Δικαστήριο, για την αποτελεσματική καταπολέμηση της διοχέτευσης των συχνά χρησιμοποιούμενων ουσιών στην παράνομη παρασκευή ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών, διά της καθιερώσεως ενός συστήματος παρακολούθησης του εμπορίου των ουσιών αυτών, συνοδευόμενου από αποτελεσματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές κυρώσεις (αποφάσεις της 5ης Φεβρουαρίου 2015, M. κ.λπ., C-627/13 και C-2/14, EU:C:2015:59, σκέψη 53, και της 12ης Φεβρουαρίου 2015, Gielen κ.λπ., C-369/13, EU:C:2015:85, σκέψη 36).

49 Από τις αιτιολογικές σκέψεις 1 έως 6 προκύπτει ότι ο κανονισμός 273/2004 συνιστά εφαρμογή στην έννομη τάξη της Ένωσης του άρθρου 12 της σύμβασης της Βιέννης κατά της παράνομης εμπορίας (απόφαση της 5ης Φεβρουαρίου 2015, M. κ.λπ., C-627/13 και C-2/14, EU:C:2015:59, σκέψη 47), το οποίο προβλέπει ότι τα κράτη μέλη που είναι συμβαλλόμενα μέρη στην ως άνω σύμβαση λαμβάνουν τα μέτρα που κρίνουν κατάλληλα για την αποτροπή της διοχέτευσης των ουσιών που απαριθμούνται για την παράνομη παρασκευή ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών και συνεργάζονται μεταξύ τους προς τον σκοπό αυτό. Τα εν λόγω κράτη οφείλουν, μεταξύ άλλων, να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για τη θέσπιση και τη διατήρηση ενός συστήματος επιτήρησης του διεθνούς εμπορίου ουσιών προκειμένου να διευκολυνθεί ο εντοπισμός των ύποπτων συναλλαγών.

50 Πρέπει, εξάλλου, να προστεθεί ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, με τους κανονισμούς 273/2004 και 111/2005, οι οποίοι επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό, ο νομοθέτης της Ένωσης καθόρισε λεπτομερώς το καθεστώς που έχει εφαρμογή επί των προδρόμων ουσιών ναρκωτικών (απόφαση της 5ης Φεβρουαρίου 2015, M. κ.λπ., C-627/13 και C-2/14, EU:C:2015:59, σκέψη 52). Συνεπώς, αφενός, ο κανονισμός 273/2004 θεσπίζει εναρμονισμένα μέτρα για τον ενδοκοινοτικό έλεγχο και την παρακολούθηση εντός της Ένωσης των προδρόμων ουσιών ναρκωτικών με σκοπό την πρόληψη της διοχέτευσής τους και, αφετέρου, ο κανονισμός 111/2005 θεσπίζει, σύμφωνα με το άρθρο 1 αυτού, κανόνες για την παρακολούθηση του εμπορίου προδρόμων ουσιών ναρκωτικών, μεταξύ της Ένωσης και τρίτων χωρών.

51 Επομένως, ο κανονισμός 273/2004 εντάσσεται στο πλαίσιο ευρύτερων ρυθμίσεων, στις οποίες περιλαμβάνεται και η απόφαση-πλαίσιο 2004/757.

52 Υπογραμμίζεται ότι η απόφαση-πλαίσιο 2004/757 θεσπίζει ορισμένες ελάχιστες διατάξεις οι οποίες αφορούν τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των εγκλημάτων και τις ποινές που ισχύουν στον τομέα της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών, και οι οποίες καθιστούν δυνατό τον καθορισμό κοινής προσέγγισης σε ενωσιακό επίπεδο για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών. Προς τον σκοπό αυτό, το άρθρο 2 προβλέπει ότι κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε να τιμωρούνται ποινικώς οι εκ προθέσεως τελεσθείσες πράξεις, όταν τελούνται χωρίς να υπάρχει σχετικό δικαίωμα, και ιδίως η παρασκευή, η μεταφορά, η διανομή πρόδρομων ουσιών, εφόσον ο δράστης γνωρίζει ότι πρόκειται να χρησιμοποιηθούν κατά ή με σκοπό την παράνομη παραγωγή ή παρασκευή ναρκωτικών. Επιπροσθέτως, το άρθρο 1, σημείο 2, της εν λόγω απόφασης-πλαισίου ορίζει τον όρο «πρόδρομες ουσίες» ως κάθε ουσία διαβαθμισμένη βάσει της κοινοτικής νομοθεσίας για την υλοποίηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 12 της σύμβασης της Βιέννης κατά της παράνομης εμπορίας.

53 Συνεπώς, μολονότι η απόφαση-πλαίσιο 2004/757, ο κανονισμός 273/2004 και ο κανονισμός 111/2005 επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό, τα κείμενά τους, παρότι συμπληρωματικά, έχουν διαφορετικό περιεχόμενο. Η απόφαση-πλαίσιο 2004/757 καθορίζει τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των εγκλημάτων στον τομέα της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών, στον οποίον εμπίπτουν, ως εκ τούτου, οι πρόδρομες ουσίες ναρκωτικών και, επομένως, οι διαβαθμισμένες ουσίες, ενώ το πεδίο εφαρμογής των κανονισμών 273/2004 και 111/2005 περιορίζεται στο νόμιμο εμπόριο των εν λόγω ουσιών.

54 Εξάλλου, η διάκριση αυτή απορρέει από τις νομικές βάσεις των εν λόγω διαφορετικών νομοθετικών κειμένων. Συγκεκριμένα, η απόφαση-πλαίσιο 2004/757 στηρίζεται στο άρθρο 31, στοιχείο ε′, και στο άρθρο 34, παράγραφος 2, στοιχείο β′, ΣΕΕ, τα οποία αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 82, 83 και 85 ΣΛΕΕ που περιλαμβάνονται στον τίτλο V της εν λόγω Συνθήκης, ο οποίος επιγράφεται «Ο χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης», και, ειδικότερα, στο

κεφάλαιο 4, το οποίο αφορά τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις. Αντιθέτως, νομική βάση του κανονισμού 273/2004 είναι το άρθρο 95 ΕΚ, το οποίο αντικαταστάθηκε από το άρθρο 114 ΣΛΕΕ που περιλαμβάνεται στον τίτλο VII της εν λόγω Συνθήκης, υπό τον τίτλο «Κοινοί κανόνες για τον ανταγωνισμό, τη φορολογία και την προσέγγιση των νομοθεσιών». Ομοίως, ο κανονισμός 111/2005 στηρίζεται στο άρθρο 133 ΕΚ, το οποίο αντικαταστάθηκε από το άρθρο 207 ΣΛΕΕ. Το τελευταίο αυτό άρθρο περιλαμβάνεται στο πέμπτο μέρος της Συνθήκης ΛΕΕ, υπό τον τίτλο «Η εξωτερική δράση της Ένωσης», και, ειδικότερα, στον τίτλο ΙΙ, ο οποίος επιγράφεται «Η κοινή εμπορική πολιτική».

55 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, διαπιστώνεται ότι η περίπτωση κατά την οποία ένα πρόσωπο συμμετέχει, στο πλαίσιο παράνομης δραστηριότητας, στη διάθεση διαβαθμισμένων ουσιών εντός της Ένωσης στην αγορά δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 273/2004.

56 Ως εκ τούτου, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2, στοιχείο δ΄, του κανονισμού 273/2004 έχει την έννοια ότι πρόσωπο το οποίο συμμετέχει, στο πλαίσιο παράνομης δραστηριότητας, στη διάθεση διαβαθμισμένων ουσιών στην αγορά εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν συνιστά «επιχείρηση», κατά την έννοια της εν λόγω διάταξης.

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

57 Κατόπιν της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, παρέλκει η απάντηση επί του δευτέρου ερωτήματος.

Επί των δικαστικών εξόδων

58 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έβδομο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 2, στοιχείο δ΄, του κανονισμού (ΕΚ) 273/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Φεβρουαρίου 2004, περί των προδρόμων ουσιών των ναρκωτικών, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 1258/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2013,

έχει την έννοια ότι:

πρόσωπο το οποίο συμμετέχει, στο πλαίσιο παράνομης δραστηριότητας, στη διάθεση διαβαθμισμένων ουσιών στην αγορά εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν συνιστά «επιχείρηση», κατά την έννοια της εν λόγω διάταξης.

(υπογραφές)